

Heid Cat zondag 42

1 een geschenk

2 een verbod

3 een gebod

Gemeente,

Opnieuw een bloem. Antwoord 110 noemt deze bloem aan het eind: Zijn gaven. De gaven die God ons geeft. We kunnen denken aan het leven en gezondheid, allerlei talenten, en het huwelijk en sexualiteit. Maar die werden in het 6^e en 7^e gebod bedoeld, bovendien kun je die niet stelen van een ander. Maar er zijn er nog zoveel meer: gaven die de Heere ons geeft. Eten en drinken, kleding, huis, auto enzovoort. Alles wat wij voor ons geld kunnen kopen. Dingen die we nodig hebben, maar ook dingen die er puur voor zijn om ons leven glans en vreugde te geven. Zoveel goeds om van te genieten.

1 een geschenk

Daarvan gelden een aantal dingen. In de eerste plaats het zijn gaven, geschenken van God. Wat hebt gij dat gij niet ontvangen hebt? Wie kan als mens vee laten leven en groeien, gewassen laten groeien? Wie kan als mens zorgen voor regen en droogt op zijn tijd? Wie kan als mens zorgen voor zijn eigen gezondheid en zijn eigen leven? Wie heeft als mens zichzelf capaciteiten en talenten gegeven? Wie kan als mens het tegenhouden als God ze ons wil afnemen? Niemand. Al deze en alle gaven zijn echt gaven van God. Hij geeft leven en gezondheid, Hij geeft gewassen en vee, Hij geeft capaciteiten en talenten om te kunnen werken en verdienen. Hij, Die alles geeft.

In de tweede plaats maakt het een enorm verschil. Denk eens mee. Twee mensen wonen in Frankrijk naaste elkaar. De één is een Fransman, die daar zijn huis heeft. Helemaal ingericht. Al zijn geld zit erin. Daarnaast of op het terrein verblijft een Nederlander met zijn tentje. Met zijn spulletjes van vakantie. Op een dag wordt het terrein getroffen door een enorme vloedgolf de alle wegvaagt. Er blijft niets van over, alles spoelt weg. Dan maakt het wel verschil: die Fransman is alles kwijt. Die heeft niks over nu zijn huis en alles is weggespoeld. Die Nederlander vind het ook erg. Maar: hij heeft zijn huis in Nederland nog. Hij is niet alles kwijt, zijn eigenlijke woning is nog ongedeerd in zijn vaderland.

Zou dat geen verschil maken? Alles wat God je hier en nu geeft is dat alles en heb je verder niks, of is dat wat je voor je verblijf hier nodig hebt, maar je eeuwig huis is in het hemels Vaderland? Als wat je hier en nu hebt of krijgen kunt alles is. En verder heb je niks: geen vaderland

hierboven. Als dit leven wegvalt heb je niks meer te wachten. Is het over en uit met het genieten, maar wacht een eeuwige rampzaligheid. Als dat toch zo is. Wat leef je dan angstig en krampachtig. Als het toch eens ophoudt en wegvalt. Of wat leef je dan blindelings en met oogkleppen op. Niet aan denken, doen alsof het nog niet gebeuren kan. Maar wat ben je arm: als dit leven alles is.

Dat zou toch verschil maken? Als je mag weten dat je Vaderland hierboven is. Dat je een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid wacht. Dan is het niet zo dat het allemaal niks doet als je hier dingen kwijtraakt of niet meemaakt, het doet je pijn, mens van vlees en bloed ben en blijf je, maar: zou het toch geen verschil horen te maken? Als je weten mag dat alles wat je hier hebt en krijgt niet alles is? Maar dat je eigenlijke, toekomstige vaderland hierboven is?

In de derde plaats ontvangen we dan alles wat we hier ontvangen als aan de voet van het kruis. Verworven door de Heere Jezus. Hij had het niet, wij krijgen het wel. Hij had honger en dorst aan het kruis, wij krijgen eten en drinken in overvloed. Hij nam geen pijnstillers in Zijn gruwelijke pijnen, wij kunnen er zo één nemen. Hij had nagenoeg geen kleren aan Zijn lichaam meer, wij hebben kleren voor het kiezen in de kast en in de winkel. Hij had geen dak boven Zijn hoofd tegen de brandende zon, wij hebben huis, zonnescherm en parasol. Hij had geen vrienden om Zich heen, iedereen had Hem verlaten, wij hebben mensen om ons heen. Hij niet, en wij wel. Uit Zijn doorboorde handen ontvangen wij het.

Alles wat wij hebben is geschenk, gave van God. Puur door Hem gegeven, terwijl Jezus alles miste. En als extra bij het eeuwig vaderland. Als zo alles geschenk is, gave, dan kun je pas echt genieten. Om echt te genieten moet je christen zijn, een levend geloof hebben. Dan kun je van de kleinste dingen, dagelijkse dingen zo intens genieten. Zo verwonderd zijn dat het je gegeven wordt. Het is alles, zei Prediker, een gave Gods.

Verwonderd genieten en: dankbaarheid. Dankbaarheid in de zin van toewijding aan God. Als alles van Hem komt, dan is het voor Hem. Dan mag Hij het zeggen hoe er mee om te gaan. Om er Hem mee te dienen. Zijn Naam, Zijn dienst en Zijn rijk.

En wat mag er dan een tevredenheid zijn. Paulus zei al: ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik heb en ben. Overvloed te hebben of gebrek te lijden. Het is mij altijd goed. Al heeft een ander meer en het beter voor het oog, toch tevreden, vertrouwend, want de HEERE geeft het op weg naar het hemelse Vaderland. Om daarvoor toe te bereiden, om temeer daarop gericht te worden. Gericht op wat wacht en komt, meer dan op wat ik hier heb of niet heb. Dicht bij het kruis ontspringt de

verwondering, de dankbaarheid en de tevredenheid. Leefde ik maar dichter bij het kruis. Dan zou verwonderd genieten, dankbaar dienen en hemelsgericht tevreden zijn openbloeien.

En wat is er veel wat hier niet bijhoort. Wat is mijn gezindheid vaak dooraderd met onheilige, zondige gevoelens. Klakkeloosheid en gedachteloosheid. Het ene glas drinken na het andere, het ene kledingsstuk na het andere, de ene pijnstillers na het andere, de ene dag na de anderen, gedachteloos en on-verwonderd neem ik alles tot mij. En wat een doen alsof dit het één en het al is. En een murmureren, een ontevreden zijn, een moedeloos zijn. De voorbereiding voor de eeuwige dingen helemaal niet in het hart hebben. Maar ontevreden en overbezorgd mijn leven bekijken. En wat een eierzucht. Wat een pronken met wat ik gekregen heb. Alsof ik het me toebedeeld heb, alsof ik het in handen heb, alsof ik alle gaven en talenten mezelf gegeven heb. Me laten bewonderen door mensen om hoe ik eruit zie, om wat ik aan kan en bereiken kan en bereikt heb. Dat is stelen: eer stelen van God.

Wil Uwe knecht door schuld verslagen o HEERE niet voor Uw vierschaar (gericht) dagen. Wat een averechtse gezindheden in me. Wat bedroevend voor de HEERE Die zoveel tekort komt aan me. O geef mij een plaats dicht bij het kruis. Dat zicht op Hem geneest en vernieuwt en heiligt.

2 een verbod

Alles wat we krijgen: een mooie bloem. Om verwonderd te genieten, dankbaar te gebruiken, en God de eer voor te geven. Daarom plaatst de HEERE ook om deze bloem een glasplaat. Het 8^e gebod: gij zult niet stelen. De bloem van andermans bezit en geluk daarin niet aantasten en beschadigen.

Dan geldt ook bij dit verbod weer die gifplant. We weten nog wel: die plant heeft vruchten, die vruchten komen uit de takken op, die takken komen uit de stam, de stam komt uit het wortelstelsel. Maar waar je ook bent en prikt: overal stroomt hetzelfde sap doorheen. Een giftig.

De plant van de zonde tegen het 8e gebod is ook zo'n gifplant. De vrucht is stelen. De daad van het stelen. Die heb je nog in twee soorten zegt antwoord 110. Stelen dat de overheid straft, dus meer openlijk stelen. En dat mag nooit. Ook niet 1 dingetje, één klein dingetje. Wij zeggen dan: nou ja, één snoepje, één euro dat is zo weinig, dat geeft niet. De Bijbel zegt dan: als je voor zo'n kleinigheidje het verbod al overtreedt, dan zul je het voor iets groots zeker kunnen doen.

En dan is er het stelen dat de overheid niet straft. Omdat het bedekt gebeurd. Vroeger heel eenvoudig: alles werd afgewogen. Als je dan je

weegschaal aan de ene kant al wat zwaarder maakte hoefde je er minder op te leggen om aan een kilo te komen en kon je eerder zeggen tegen je klanten: alstublieft, een kilo. Via listige ondernemingen dus, creatief boekhouden, zwart werken onder de schijn van goede, geoorloofde constructies.

Maar die daden komen op uit takken van plannen. Dat je zit te broeden op hoe je belasting kunt ontduiken en een en ander voor elkaar kunt krijgen. Dat je op zondag zit te denken hoe je je financiën het beste regelen kunt. Dat je in de kerkdiensten bezig bent met hoe je verder kunt komen. Dat zijn de takken.

Die takken komen uit de stam van ontevredenheid. Niet vergenoegd in hetgeen God je geeft. Niet vertrouwen dat Hij weet wat goed is voor je en dat Hij geeft wat Hij nodig acht.

En die takken komen uit het wortelstelsel van een houding die niet wil denken aan het sterven en daarna. Een houding als van de rijke dwaas. Hier en nu zoveel mogelijk willen hebben en denken dat dat wel zo blijven zal voorlopig. En daarom meer bezig met de aardse dingen dan met de hemelse. Meer bezig met de schatten op aarde dan de schat in de hemel. Meer zoekend naar een goede baan dan naar leven van bekering. Meer blij om een verhoging van inkomen dan om vergeving van zonden. Meer streven naar hoger rendement, dan naar heiliger leven. En daarom: hier en nu zoveel mogelijk willen hebben.

En zo loopt door heel die plant heen, gedachten, gezindheid, plannen en daden het sap van hebzucht. Van meer willen en nog meer willen. En nog weer meer willen, nooit genoeg, altijd meer, altijd weer.

Soms neemt men in je lichaam een biopsie. Dat is een behandeling waarmee men een klein stukje weefsel weghaalt, wegzuigt en dan beziet of er kwade cellen inzitten. Nou, dit verbod neemt een biopsie uit onze gedachtenwereld, uit onze natuur, om te onderzoeken of er kwade cellen van hebzucht inzitten. En de uitslag is onthutsend: die zitten erin. Overal en bij iedereen. Je gedachten en plannen, soms daden, bewijzen het. hebzucht is het sap dat door je natuur stroomt. Ik lijk Zacheus wel of Levi. In hun tolhuis.

En daar komt Jezus langs en die zegt tegen Zacheus: Ik moet heden in uw huis verblijven. En tegen Levi: volg Mij. Zo wandelt Jezus vanavond de kerk, de gemeente door en roept zulke mensen: Volg Mij. Ik wil in uw huis verblijven. Hij zoekt op die Hem niet zoeken maar alleen maar geld en goed. Hij wil in huis zijn bij hen die geen gedachte voor Hem hebben, omdat Hij gedachten aan u en jou heeft.

Of: bent u te goed om een Zacheus te zijn, te vroom om een Levi te

zijn?

En Hij leert je: wil Uwe knecht door schuld verslagen o HEERE niet voor Uw vierschaar dagen. En het gebed van Agur is en wordt je dagelijks gebed: armoede of rijkdom geef mij niet. Opdat ik niet rijk zijnde U zou vergeten, want HEERE dat zou zomaar kunnen. En opdat ik arm zijnde niet zou stelen, want dat zou zomaar kunnen. HEERE bewaar me ervoor. En zou je niet voorzichtig wandelen? Dat sap is ook net vuur. En als je er droog hout opgooit of vlak in de buurt legt, vat het zomaar vlam. Als je weet dat je natuur zo hebzuchtig is, maar uit de buurt blijven van de grote loterijen, want het wakkert de hebzucht zo maar aan. En maar voorzichtig zijn met allerlei beurzen en tentoonstellingen en bladen met allemaal luxe artikelen en voorwerpen erin. Voor je het weet wakkert het de hebzucht aan.

Dat ging erover hoe kom ik eraan? Hoe kom ik aan mijn bezit? ER is ook een ander punt: wat doe ik met mijn bezit? En daarin verbiedt de HEERE twee houdingen: gierigheid en verkwisting en misbruik van Zijn gaven zegt antwoord 110 aan het eind. Dat zijn elkaars tegenpolen. Gierigheid wil nooit iets uitgeven. Is altijd aan het sparen. En kan nooit weggeven. Knijpt goede doelen zoveel mogelijk af scheept ze af. Want dat gaat ten koste van mijn vermogen dat ik aan het opbouwen ben. Weggeven doe je alleen met buikpijn. En je ziet alleen wat je er zelf mee kwijtraakt, niet wat je er een ander mee aanreikt. En wie gierig is die zal altijd zeggen: je moet het geld niet over de balk smijten. En natuurlijk is geld over de balk smijten niet goed en moet je sparen, maar daarmee mag je nooit je gierigheid goedpraten. Maar HEERE, wie is de man die op het nauwkeurigst kan zijn dwalingen doorgronden o Bron van hoogste Goed was, reinig mijn gemoed van mijn verborgen zonden.

En verkwisting en misbruik: geld uitgeven aan allerhande dingen die je hebben wilt. Gadgets en van alles en nog wat. Niet kunnen beheersen om iets aan te schaffen. Iemand die verkwist zal altijd zeggen: ik ben tenminste niet gierig, ik pot tenminste niet alles op, geld moet rollen. En natuurlijk is gierigheid en oppotten niet goed, maar daarmee mag je nooit je misbruik en verkwisting goedpraten. Je niet kunnen wachten, jezelf niet kunnen beheersen. En het resultaat is hetzelfde: voor liefdadigheid schiet er niks over. Alles gaat erdoor voor jezelf. Tien euro in de winkel is niks, maar tien euro in een collectebus, je rilt ervan. Maar HEERE, wie is de man die op het nauwkeurigst kan zijn dwalingen doorgronden o Bron van hoogste Goed was, reinig mijn gemoed van mijn verborgen zonden.

Wat dan wel? Geen gierigheid, geen verkwisting, dat verbiedt God

maar: wat gebiedt God dan?

3 een gebod

Daar gaat vraag en antwoord 111 over. Dan wordt het verbod omgeslagen naar zijn positieve keerzijde. Zoals ook bij vorige verboden gebeurde. Zo ook hier. Je zou kunnen zeggen: in het vorige antwoord ging het over nemen. Altijd maar willen nemen. In dit antwoord gaat het over geven. Onze handen komen precies andersom te staan. Niet zo, om naar ons toe te halen, maar zo, om van ons weg te delen en te geven.

Het eerste is dan dat ik het nut van mijn naaste waar ik kan en mag bevordere. En dan is het alsof we een profielschets zien van de Heere Jezus. Denk aan Filippenzen 2 Laat die gezindheid in u zijn die ook in Christus Jezus was. Die in de hemel God gelijk was, maar dat geen roof heeft geacht. Iets wat Hij voor ZichZelf moest zien te houden en vast te houden. Maar Hij heeft dat verlaten en achter Zich gelaten en is ons mensen gelijk geworden. Hij Die rijk was is arm geworden. Om het nut van Zijn naaste te bevorderen. Het welzijn te zoeken voor de Zijnen. Wat echt tot hun nut zou zijn. Alomvattend. Voor hun zielen, voor hun geest en gevoelsleven en voor hun lichaam en leven. En dan moet eens opletten hoe dat woord typerend is voor de Heere Jezus: geven. Hij heeft gegeven. Hij gaf Zijn leven, Hij gaf Zichzelf. Hij geeft vrede en eeuwig leven.

Dat verlost uit de ban van gierigheid en verkwisting. Hij verlost daarvan. Anders blijf ik als de rijke jongeling, die bedroefd weer wegging. Maar of ik dan veel heb of veel gehad maakt niet uit: ik kom er voor eeuwig mee om. Jezus verlost van de ban van hebzucht. In zijn gevende liefde.

O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk. Om te geven: aandacht en tijd. Dat zijn al twee hele belangrijke dingen: aandacht en tijd voor iemand te hebben. Tijd is vaak nog urgenter in onze samenleving dan geld. Want als ik tijd aan anderen besteed kan ik niet tegelijk geld verdienen voor mezelf. Tijd voor anderen kost geld, derft inkomsten. Niet maar bezig om zelf te verdienen, maar om anderen te dienen. Niet verdienen, maar dienen. Hoeveel avonden in de week ben je aan het verdienen en hoeveel avonden in de week aan het dienen? Hoeveel zaterdagen ben je aan het verdienen, en hoeveel aan het dienen? Om het nut van mijn naaste te bevorderen. Dan heb ik allereerst een bijzondere taak en zorg voor mijn naasten die God het dichtste bij geplaatst heeft, de nauwste verbintenis: zorg voor het nut van je man/vrouw, je kinderen, je ouders, grootouders. God gebiedt: Het nut van mijn naaste is belangrijker voor me dan geld, gemak en genot voor mezelf.

En de andere also behandelen als ik wilde dat men met mij handelde. Dat vraagt, gebiedt een gezindheid die zoveel mogelijk geven wil. Wat zou ik willen als ik ziek was, als ik arm was, als ik alleen was? dat anderen mij zouden helpen en bijstaan. Dan kun je je afvragen: hoe ziet je uitgavenpatroon eruit? Prof Velema heeft wel eens onderscheiden tussen dingen die je nodig hebt, die nuttig zijn, en die luxe zijn. Nodige

dingen: om te leven, om te functioneren in de samenleving. Nuttige dingen: die het leven veraangenamen en waar je van geniet. Luxe dingen, die puur nutteloos zijn maar alleen het gemak of de status dienen. Als een piramide of als een paddestoel?

Een piramide: breed van onderen, taps toelopend naar boven. Veel besteden aan wat nodig is, minder aan wat nuttig is en heel weinig aan wat luxe is. Of is ons bestedingspatroon een paddestoel? Smal van onderen en van boven een enorm dak erop. Weinig wat nodig is, weinig wat nuttig is, en veel aan wat luxe is. En dan is het meestal met je tijd andersom. Als je ook drie categorieën maakt: tijd voor mezelf, tijd voor mijn vrienden, tijd voor anderen. Is dat een piramide: veel tijd voor mezelf, wat minder voor vrienden, en bijna niks voor anderen? Of is dat juist een paddestoel? Tijd voor mezelf, tijd voor vrienden, en tijd voor anderen.

En is vasten zo verkeerd in dit verband? Jezus noemt het in Mattheus 6 in één adem met bidden en giften geven. Horend bij het christenleven. Een dag heel weinig eten en drinken om met de dingen van de HEERE en de nood van anderen werkzaam te zijn in het gebed. Zou dat geen goede oefening zijn? Zou Jezus dat voor niks hebben aanbevolen?

En getrouw arbeiden in ons beroep om anderen te kunne helpen. Dus zo wil de HEERE dat wij aan ons geld komen: getrouw arbeiden. Begin er maar jong mee. Trouw werken. En dat verklaart de pijn als iemand net kan werken en van een uitkering moet leven. Dat gaat tegen ingeschapen gevoelens in om door werken in je onderhoud te voorzien. Dat is een kruis. Het is de gewone weg: trouw je werk doen. Maar dan staat er iets bij wat we niet zo meemaken van nature: om de nooddriftigen te mogen helpen. Dus ik werk niet alleen om mij en mijn geliefden in levensonderhoud te voorzien, maar ook om anderen te mogen helpen. In het oude Testament ging het om de tienden. Ik kan me moeilijk voorstellen dat dat in het nieuwe Testament minder is of niet meer hoeft. Eerder meer, denk ik dan. Nou zaten erin die tienden ook dingen die bij ons onder de belasting vallen: zorg voor de armen, zieken bijv. Daarom mag je ook wel eens blij zijn dat je belasting betaalt. Daar zat ook geld bij voor de dienst van de HEERE, het college van kerkrentmeesters. De tienden. Dus ik werk een avond over en wat ik dan extra krijg, geef ik aan de zending van de GZB, of Woord en Daad of Stichting Ontmoeting. En als je zakgeld krijgt of verjaardagsgeld, leer uw kinderen maar vroeg iets van die tienden. En dan zegt de Bijbel: het is zaliger te geven dan te ontvangen. Gelukkiger geven dan te ontvangen: de proef op de som dan maar: ik ontvang € 1000,-- van de belasting. Teruggave. Een andere keer geef ik € 1000,--, aan de kerk. Wanneer voel ik me gelukkiger? Als ik

geef? Of als ik ontvang? Wie ben ik HEERE dat ik geven mag, dat U mij in staat stelt om te mogen geven voor uw rik en het heil en nut van anderen? Die gezindheid. Daarvoor moet je wel dicht bij de Heere Jezus leven.

Dat gebiedt God. Wat een openstaande schuld. Niet alleen wat ik doe wat God verbiedt, maar wat ik nalaat wat God gebiedt. Wat een leeg veld is mijn leven. Zo weinig vrucht. En zo bitter van binnen. Zo leeg aan de juiste gezindheid. Wil Uwe knecht door schuld verslagen, HEERE niet voor Uw vierschaar dagen. Dat Hij Zichzelf gegeven heeft. Alles en volkomen. Tot ons nut en zaligheid. Wat is de omgang met Hem nodig. Dat is de bron van leven, van het 8^e gebod. Omgang met Hem. Om te zien: Gij die alles geeft, Die alles geeft uit Uw doorboorde handen. Gij die alles geeft en Die nog veel meer hebt weggelegd, onaantastbaar eeuwig in de hemelen. Laat dat mijn leven stempelen. Zodat anderen zeggen: je bent hier zeker op doorreis, want je gaat zo anders met de dingen om. En ik mag zeggen: ja, ik ben op doorreis naar mijn hemels Vaderland. Of: merkt een ander eigenlijk geen verschil? Amen